

26.13x31.06	1	8	עמוד	כותרת	הארץ -	18/11/2015	50535604-8
מכון חרובאשר בן אריה מנכל מכון חרו - 29450							

יותר מ-1,200 ילדים הותקפו מינית על ידי אחיהם ב-2014

כך עולה מנתוני משרד הרווחה שהגיעו לידי "הארץ". מחקר שבתן את התופעה, שממדיה לא נחקרו עד כה, מצא כי מקרים רבים התאפיינו בפיקוח הורי רופף, חשיפה לאינטרנט ויחסים קרובים בין הילדים

התעללות מינית בין אחים

2014

1,258

ילדים

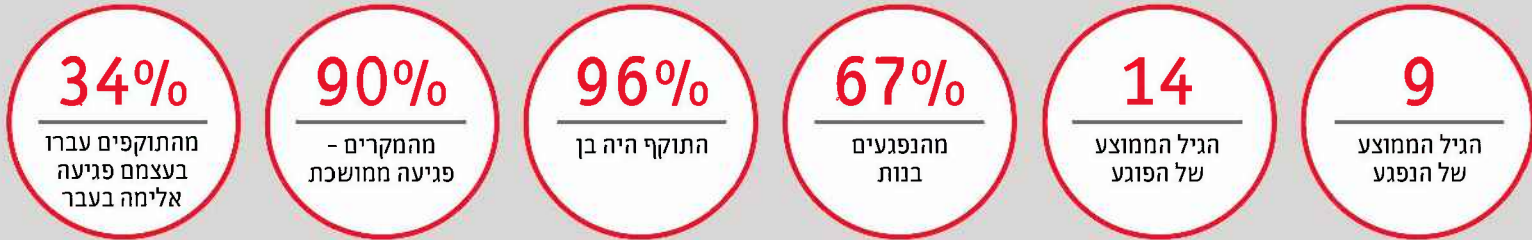
2013

691

ילדים

נתונים: רשמיים של משרד הרווחה המבוססים על כלל התלונות שהגיעו לעובדים

נתונים: מחקר מרכז ההגנה לילדים ולנוער בירושלים

לי ירון

נתונים רשמיים של משרד הרווחה שהגיעו לידי "הארץ" חושפים כי 1,258 ילדים עברו התעללות מינית בידי אחיהם בשנת 2014 - כמעט פי שניים ממספר המקרים שדווחו ב-2013 (691 ילדים).

נתונים אלה מבוססים על כלל התלונות שהגיעו לעובדים סוציאליים ברחבי הארץ בתקופה זו. רק לפני כשנתיים החל המשרד לבדוק לראשונה את הנושא, ולא נאספו כל נתונים על התקר פה שקדמה לכך. "מדובר בנושא שהיה מושקע לאורך שנים בשל הרגישות שלו. רבים העדיפו לשי מור סוד בתוך המשפחה מחשש מההשלכות", אומרת "הארץ" חוה לוי, עובדת סוציאלית ראשית לחוק הנוער. "בשנים האחרונות, אנשי המקצוע התחילו להבין שיש פה תופעה רחבה ויש צורך להתייחס אליה ולטפל בה". לדבריה "העלייה שאנחנו רואים בדיווחים נובעת מכך שהתחלנו לראשונה להפנות ורקור לתופעה. אני משער רת שאנחנו רק מגרדים את החלק העליון של המקרים".

בהקשר זה אומרת לוי כי "מחקרים על גילוי עריות דיכרו לרוב על פגיעה של האב בילדיו". וכך, על פי דו"ח העובדים הסוציאליים לחוק הנוער לשנת 2013, באותה השנה דווחו 1,245 מקרים של התעללות מינית ביידי אחראי בתוך המשפחה (דוגמת אב, סב או דוד) - כמעט פי שניים ממספר המקרים שדווחו בקרב הילדים באותה השנה, אך דומה מאוד למספר מ-2014. "אנשי המקצוע החלו להבין שהמספר

יותר מ-1,250 ילדים דיווחו על התעללות מינית בידי אחיהם ב-2014 לי ירון, עמוד 8

התוקף והקורבן. המחקר - שהחל ביוזמה של מנהלת מרכז ההגנה לילדים ולנוער בירושלים, שוש תורג'מן - בחן כ-130 מקרים של ילדים שחוו התעללות מינית מאחיהם, בשנים 2013-2014 וטופלו במרכז ההגנה. הגיל הממוצע של הנפגעים היה 9, והגיל הממוצע של הפוגעים היה 14. בכ-96% מהמקרים התוקפים היו בנים. פילוח הנפגעים הראה ש-67% מהם היו בנות ו-33% בנים. "זה קורה באחוז ניכר מהמשפחות, אנשים לא מודעים מספיק לתופעה הזו ונרתעים לחשוב שאצלם זה לא יקרה - זה לא נכון", הסבירה ד"ר טנה. "לרוב אנחנו מזהים הפרש גילים ניכר בין הפוגע לנפגע, אבל אם יש כמה אחים במשפחה, לרוב גם האח הנפגע יחל לפגוע באחים הקטנים יותר".

"זו תופעה שכמעט לא דיברו עליה עד לפני שנתיים-שלוש", אומר מנכ"ל מכון חרו, פרופ' אשר בן אריה. "אנחנו רואים עלייה במספר המקרים שאנחנו נמדודים אתם. זה לא בהכרח אומר שיש יותר מקרים בשטח, אלא שאנחנו מגיעים ליותר משפחות". לדבריו, "אחד ההורים אמר לי משפט שלא אשכח אותו, גרם לי להבין למה כל כך קשה לדווח על התופעה הזאת. 'אתה דורש ממני משפט שלמה בין הילדים שלי', הוא אמר".

טנר ותורג'מן מסבירות כי הנתונים החברתית היא לפרש פגיעה מינית בין אחים כסקרנות או משחקים מיניים ולכן, בניגוד לפגיעות מיניות אחרות, היא נמצאת בתת-דיווח.

מתוצאות המחקר עולה כי בכ-90% מהמקרים לא היתה זו פגיעה חד פעמית. כמו כן, 34% מהילדים התוקפים עברו בעצמם פגיעה אלימה לפני כן - 21% חוו פגיעה מינית וכ-13% חוו בעבר תקיפה פיזית. "בניגוד לפגיעות מיניות אחרות בתוך המשפחה, שבהן ניתן לבצע הפרדה ברורה בין פוגע בעל סמכות לנפגע התלוי בו, בפגיעה מינית בין אחים הדיכור טומיה הזו נוטה להתערער", כתבו טנר ותורג'מן.

במסגרת ניתוח התיקים והגדרת רסאות שנתנו האחים הפוגעים והנפגעים במחקר, עלו שלושה דפוסים או דינמיקות מרכזיות שאפיינו את מרבית המקרים: הראשון הוא של "הפוגע המזוהה" - מדובר במרבית המקרים שיש בהם דיכוטומיה ברורה בין האח הפוגע, לרוב הגדול, החזק והסמכותי יותר, שמנצל את כוחו, לבין הנפגע שהוא החלש והקטן יותר בעת שיחה עם איש המקצוע האח הפוגע יתאר לרוב מעשים שנכפו עליו, לעתים הכאיבו, עם הבנה שמדובר במעשה פסול מההתחלה. פגיעה מסוג זה נוצרת לרוב כאשר ילדים מנהלים אורך חיים עצמאי יחסית, שמתאפיינת בפחות פיקוח הורי וקשר חזק ביניהם.

הסוג השני הוא של "שגרה נורמטיבית" - כאשר נראה שיש למערכת היחסים בין האחים חרקות משלה והיחסים המיניים הם חלק מהשגרה. הם יתאמצו להסתיר את זה מהסביבה החיצונית אבל ביניהם מדובר בגורמה. מי שהתחיל את מערכת היחסים יהיה לרוב האח הגדול. והדבר ייפסק רק אם תהיה זליגה של המעשים החוצה. "טיפלנו במקרה של אח שהתחכך באופן קבוע באחותו עם איבר מינו כדי להירגע. הן תפסו את זה כחוויה לא נעימה, אבל לא כמשהו לא בסדר שאחיהן עשה", סיפרה ד"ר טנה.

הסוג השלישי הוא של "שגרה סוטה" - גם כאן מתוארים אקטים מיניים כחלק משגרה, אך בשונה מ"שגרה נורמטיבית", כאן האחים מבינים שמדובר במעשים אסורים או כחטא.

טנר ותורג'מן אומרות כי הנתונים החברתית היא לפרש פגיעה מינית בין אחים כסקרנות

אך בשונה מ"הפוגע המזוהה", הם לא רואים את המעשים כחמורים במיוחד ועשויים לקבלם כחלק משגרה. המחקר גם מראה כי פגיעה מסוג זה, בכל הדפוסים שתוארו, הילדים נחשפו לתכנים רבים באינטרנט.

ב-62% מהמקרים הגישו מרכזי ההגנה בקשה לוועדת פטור מחובת הדיווח למשטרה, כאשר העובדים הסוציאליים סבורים שזו טובת הנפגעים. "משפחה כזו ניצבת בפני החלטה בלתי אפשרית כאשר היא נאלצת לבחור בין ילדיה", אומרת ד"ר טנה. "אף כי לצוות מרכזי ההגנה יש אפשרות לפנות לוועדות פטור בחלק מהמקרים, כדי לאפשר למשפחות אלטרנטיבה של תהליך טיפולי תוך השהייה של הליכים פליליים, מדובר בשבר עוצמתי למערכת המשפחתית".